

131.

Összefoglaló jelentés a radioaktív szennyezettség mértékéről (1986. május 26.)

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

/hazai szervek részére/

1986. május 19-26.-i időszakról

A Kárpát-medence körzetében az adott időszakban a légáramlás igen változó volt, a nyugati-északnyugati irányból, május 22-23-án északkeleti, május 25-től délkeletire fordult. A május 20-22-én átvonuló meteorológiai frontok csak kisebb csapadékot jelentettek, a május 24-én az ország felett átvonuló hidegfront már jelentős mennyiségű csapadékot hozott, ami helyenként az 50 mm-t is meghaladta.

Az aeroszol radioaktivásban május közepéig bekövetkezett jelentős mértékű csökkenés után az adott időszakban az aeroszol összes-béta aktivitása az ország egész területén – Szeged kivételével – tovább csökkent és $0,1 \text{ Bq/m}^3$ érték alatt volt. A várható alacsony aktivitások miatt az időszak elején az aeroszol nuklid-összetételének meghatározása a napi mintavételezés helyett egyhetes mintavételezésre történő áttéréssel valósult meg.

A talajfelszínen mérhető radioaktív szennyeződés és az általa 1 m magasságban létrehozott dózisteljesítmény néhány nagyobb városban az alábbi:

Budapest	május 19.	30 kBq/m ²
Miskolc	május 23.	6 kBq/m ²
Debrecen	május 23.	5 kBq/m ²
Győr	május 20.	16 kBq/m ²
Sopron	május 20.	23 kBq/m ²
Szombathely	május 20.	6 kBq/m ²
Siófok	május 24.	19 kBq/m ²
Keszthely	május 23.	25 kBq/m ²
Balatonfüred	május 24.	15 kBq/m ²
Karcag	május 23.	3 kBq/m ²

Az adott időszakban a gamma-sugárzás dózisteljesítménye 1 m magasságban fűvel borított terület felett 175 nGy/h-ról 140 nGy/h-ra – közel 20 %-kal – csökkent, amelynek kétharmad része a természetes háttérsugárzásnak tulajdonítható.

A felszíni vizek radioaktív szennyezettsége tovább csökkent. Május 26-án a maximális értéket $2,4 \text{ Bq/l}$ a Fehér-Körösön, illetve a Duna bajai szakaszán mértük. A Balaton vizének összes-béta aktivitása $0,6-0,8 \text{ Bq/l}$ értékre csökkent.

A mélységi vízkészletből nyert ivóvizekben radioaktív szennyeződés nem mutatható ki, A felszíni vizekből származó ivóvizek aktivitásértéke $1,0 - 1,8 \text{ Bq/l}$ között van.

A legelőkön mért szennyezettségi szint tovább csökkent. A legeltetési korlátozás megszüntetése helyes intézkedésnek bizonyult. A nagyüzemi és a háztáji tejek jód-131 szennyezettsége egyaránt napról-napra folyamatosan csökkent.

A tej radioaktív szennyezettségének ellenőrzését és mérését a tejüzemekben folyamatosan végzik. A forgalomba hozott csomagolt friss elegytejben radioaktív jód-131 koncentrációjának ezen időszak alatti átlagértéke 90 Bq/l volt, amely 25-250 Bq/l között ingadozott.

A szabadföldi zöldségfélék jód-131 szennyezettség átlagértéke 0,06 kBq/kg volt nyerssúlyra vonatkoztatva, amely 0,005-0,16 kBq/kg érték között ingadozott. A cézium-137 koncentrációja a zöldségekben 0,05 kBq/kg átlagérték volt nyerssúlyra vonatkoztatva, mely 0,009-0,18 kBq/kg között mozgott.

Megkezdődött a belföldi forgalomban megjelent friss gyümölcsök /szamóca, cseresznye/ vizsgálata. Az eddigi mérések szerint a jód-131 koncentrációja 0,16 kBq/kg átlagérték volt nyerssúlyra vonatkoztatva, a cézium-137-é pedig 0,03 kBq/kg nyerssúlyra vonatkoztatva. Nagy gondot fordítunk a többi élelmiszer vizsgálatára is, így kiemelten a húsminták jód-131, cézium-137 és cézium-134 koncentrációjának mérésére, amely újabb mérőrendszerek bekapcsolásával egészült ki.

A kereskedelemben forgalmazott valamennyi élelmiszer ellenőrzött és korlátlanul fogyasztható.

A jelenlegi helyzet úgy értékelhető, hogy az eddig legnagyobb gondot okozó radioaktív jód izotópok koncentrációja mind a környezetben, mind az élelmiszerekben a gyors radioaktív bomlás következtében oly mértékben csökkent, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vált a pontos mennyiség meghatározása. A következőkben az ellenőrzések során a fő figyelmet az élelmiszerekben található, hosszú felezésű idejű radioaktív izotópok meghatározására kell fordítani, amelyek között a legnagyobb jelentősége a cézium radioaktív izotópjainak van /cézium-134 és 137/.

Az élelmiszer exportunkkal szemben támasztott követelmények kiegészítése érdekében jelentős mértékben kiszélesítettük azoknak az intézményeknek a körét, amelyek ezen radionuklidoknak különböző élelmiszertermékekben való meghatározására mind szakismeret, mind műszerezettség szempontjából felkészültek. Ezzel a hazai élelmiszer ellenőrző kapacitás napi 70-75 minta vizsgálatára bővült.

xxx

A mérő- és adatszolgáltató hálózatnak a fokozott készültség időszakában végzett, gyakorlatilag folyamatos napi 24 órás tevékenysége jelentős költségtöbbletet jelent a résztvevő szerveknek, szervezeteknek. Ezen pénzügyi kihatásai az 1986. évi költségvetésből nem fedezhetők. A szóban forgó szervek és szervezetek megkezdték ezeknek a külön költségeknek /ellátás, túlórázás, energia, műszer stb./ a felmérését. Javaslom engedélyezni, hogy a Pénzügyminisztérium illetékesei az érintett szervek vezetőivel közvetlenül rendezzék ezeket.

A legyártott 4,5 millió jódtabletta előállításának költsége 2,1 millió forint. Javasolom, hogy a jódtabletták átadását az Egészségügyi Minisztérium által kijelölt intézményeknek, mint „M” tartalékot, amelynek folyamatos pótlása az egészségügyi miniszter felelősségi körébe tartozzék. A 2,1 millió forint költséget javasolom, hogy a Pénzügyminisztérium írja jóvá.

A mérőhálózat működőképességének fenntartása és részbeni bővítése érdekében beszerzésre javasolt műszerek megvásárlását az érintett szervek nem tervezték, ezért javasolom részükre a költségfedezetet külön biztosítani.

Az elmúlt egy hónap megfeszített munkát jelentett mindazoknak, akik ebben részt vettek. Célszerűnek tartanám az elismerés valamilyen formáját alkalmazni június közepe táján. Amennyiben ez a javaslatom elfogadásra kerül, ennek rendjére és módjára vonatkozóan jelent teszek.

Berki Mihály

MNL OL XIX-2-af-00147-VI-sz.n. – 1986.

Kézzel írt aláírás 4 p.

[MNL OL XIX-A-2-af-00147-VI-sz.n.-1986. Gépelt tisztázat, pecsét nélkül, Berki Mihály saját kezű aláírásával ellátva.]